

УДК 342.729:351.752.2

Микола САМБОР,
начальник сектору моніторингу
Прилуцького відділу поліції
Головного управління Національної поліції
в Чернігівській області,
кандидат юридичних наук, член-кореспондент
Академії наук вищої освіти України

ОКРЕМІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СВОБОДУ МИРНИХ ЗІБРАНЬ

Права, свободи та інтереси людини і громадянина преставляють собою синергію діяльності не лише окремих соціальних інститутів, держав, а й міжнародних організацій, оскільки саме права, свободи та інтереси на сучасному етапі розвитку є провідниками утвердження демократичних засад здійснення влади та самореалізації особистості. Надзвичайно актуальними права, свободи та інтереси постають для суб'єктів публічної адміністрації, зокрема судів, призначенням яких є здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права, відповідно до якого людина, її права і свободи визначають зміст і спрямованість держави, європейських стандартів.

Цілковито очевидним є те, що взяття на себе Україною зобов'язання забезпечити кожній людині, яка перебуває під її юрисдикцією, права та свободи, визначені в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, визнання повноважень Європейського суду, надання громадянам можливості звертатися до нього, якщо, на їхню думку, держава порушує щодо них положення Конвенції, є визначальними кроками держави в напрямі втілення в життя принципу верховенства права. Однак

слід зазначити, що такий шлях є доволі непростим [1, с. 8]. У відносинах з суб'єктами публічної адміністрації ключовим питанням є наявність сталих механізмів захисту та охорони прав, свобод та інтересів. Найбільш дієвим таким засобом захисту є судовий захист, гарантований Конституцією України.

Сьогодні ми переживаємо ренесанс проблеми права. У сучасній юридичній науці з'ясування його змісту є однією з найбільш затребуваних та актуальних тем [2, с. 41]. Поряд із цим визначальну роль відіграє створення ефективних механізмів охорони та захисту прав, свобод та інтересів людини та громадянина, визнаних і формалізованих у нормах позитивного права, зокрема конкретизованих у Конституції України, міжнародних договорах, стороною у яких є Україна, національному законодавстві, а також тих, якими може скористатися людина, однак які не набули матеріалізації та втілення у національному законодавстві чи міжнародних документах.

Одним із таких стрижневих прав і свобод людини та громадянина є право на свободу мирних зібрань. Останнє пройшло багатовікову еволюцію разом із еволюцією людства та його політико-правової думки, у результаті чого формується сучасна правова доктрина розуміння та реалізації права на свободу мирних зібрань. Наявні різноманітні теоретичні підходи до здійснення даного права, розуміння його сутності поки що не забезпечили єдності нормативного його розуміння та юридичного викладу ефективного порядку та правил здійснення, а особливо – захисту та реалізації, зумовлених можливістю обмеження даного права.

Свобода мирних зібрань є основоположним правом людини, але не належить до абсолютних прав. Вона підлягає обмеженням, однак поле для таких обмежень має бути чітко визначеним [3].

Обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань, закладені у процесуальному та матеріальному законодавстві, гарантують унеможливлення свавільного адміністративного втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань. У контексті застосування обмежень права на свободу мирних зібрань важливим є дотримання процесуальної форми, її ефективність, спрямована на досягнення справедливості, утвердження верховенства права, дотримання, прав, свобод та інтересів людини та громадянина.

Незважаючи на те, що питання врегулювання права на свободу мирних зібрань останнім часом набули поширення в українській юридичній науці, наприклад, про імплементацію міжнародних стандартів у сфері реалізації права громадян на мирні зібрання в Україні писали О. В. Кузьменко

та Я. О. Григоренко [4], Т. І. Фулей [5], межі обмеження права на публічні заходи стали предметом наукових пошуків А. О. Іванова [6] та ін. Попри жвавість наукових пошуків навколо права на свободу мирних зібрань, надзвичайно багато питань залишаються невирішеними, зокрема й питання процесуального врегулювання процедури обмеження реалізації права на свободу мирних зібрань.

З огляду на це метою даної статті обрано дослідження процесуальних питань встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань.

Дослідження особливостей провадження у справах за адміністративними позовами органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань слід розпочати з того, що конституційні норми, норми Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) [7] не вирізняються єдністю у використанні юридичної термінології на позначення одного й того ж поняття, хоча можна дійти думки, що такий підхід зумовлений необхідністю розмежування впливу та сфери дії права на мирні зібрання – для носіїв даного права та свободи мирних зібрань – для суб'єктів публічної адміністрації, як нагадування про те, що це право не підлягає жодним обмеженням за винятком тих, що встановлені у Конституції України та міжнародних документах.

Право на мирні зібрання як предмет адміністративного судочинства є індивідуальним (особистісним) правом людини, що має прояв у формі масового вираження особами своїх поглядів/ставлення до подій, явищ, рішень з питань політичного, економічного, соціального та культурного життя, та є засобом реалізації конституційних свобод та інших прав людини [8, с. 14]. Провадження у справах щодо реалізації права на мирні зібрання охоплює дві адміністративні справи щодо: 1) обмежень у реалізації права на мирні зібрання; 2) усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання. Фактичне обмеження права на мирне зібрання є можливим шляхом: 1) прийняття нормативно-правового акта; 2) прийняття індивідуального правового акта; 3) вчинення дій суб'єктом владних повноважень; 4) бездіяльності суб'єкта владних повноважень [8, с. 8]. Дослідимо провадження, пов'язані з обмеженнями у здійсненні права на свободу мирних зібрань.

За наявності підстав, визначених у чинному законодавстві України, право на мирне зібрання може бути обмежено. Однак наявність самих підстав не обмежує право на мирне зібрання. Як зазначається у конституційній нормі, що міститься у частині другій ст. 39 Конституції України,

обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону. Орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування не може відмовити організаторам у проведенні мирного зібрання. Законодавець наділяє правом на відмову або обмеження організаторам у проведенні зборів, мітингів, демонстрацій, походів тільки суди. Втручання органів влади в проведення мирних зібрань має бути передбачене законодавством. Законодавець передбачив обмеження щодо реалізації цього права тільки в судовому порядку відповідно до закону та лише в інтересах національної безпеки і громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, охорони здоров'я громадян, захисту прав і свобод інших людей. Отже, тільки за рішенням адміністративного суду можливі обмеження або заборона мирних зібрань з підстав, які передбачені законом: 1) захист інтересів національної безпеки та громадського порядку; 2) запобігання заворушенням чи злочинам; 3) охорони здоров'я громадян; 4) захисту прав і свобод інших людей. Наведений перелік підстав обмеження мирних зібрань є вичерпним [9, с. 371].

У ст. 2 КАС України зазначається, що завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень. Поряд із цим згідно з частиною четвертою ст. 5 КАС України суб'єкти владних повноважень мають право звернутися до адміністративного суду виключно у випадках, визначених Конституцією та законами України. Дійсно згідно з частиною четвертою ст. 71 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [10] органи та посадові особи місцевого самоврядування мають право звертатися до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, інших органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад, повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Однак у разі вирішення питання про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань відсутній будь-який акт органу місцевого самоврядування, законність якого оспорювалася б самим цим органом місцевого самоврядування. Таким чином, спиратися на судовий захист реалізації повноважень органу місцевого самоврядування у частині реалізації ним його повноважень щодо проведення мирних зібрань можливо виключно відповідно до ст. 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», де стверджується, що місцеве самоврядування в Україні здійснюється на принципі судового захисту прав місцевого самоврядуван-

ня. Посилання на ст. 18¹ Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», де говориться про те, що орган місцевого самоврядування може бути позивачем та відповідачем у судах загальної юрисдикції, зокрема, звертатися до суду, якщо це необхідно для реалізації його повноважень і забезпечення виконання функцій місцевого самоврядування.

На відміну від цього відповідно до п. 5 частини першої ст. 28 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» [11] для реалізації наданих повноважень місцеві державні адміністрації мають право звертатися до суду та здійснювати інші функції і повноваження у спосіб, передбачений Конституцією та законами України. Із цієї законодавчої норми можемо зробити висновок, що законодавець логічно послідовно відтворив право органу державної адміністрації звертатися до суду для забезпечення здійснення повноважень, наданих законом даному органу.

Перейдемо до безпосереднього розгляду питання про порядок встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань. За загальним правилом місцеві адміністративні суди (місцеві загальні суди як адміністративні суди та окружні адміністративні суди) вирішують адміністративні справи як суди першої інстанції, крім випадків, визначених частинами першою–четвертою ст. 22 КАС України. Розвиваючи дане положення у частині розмежування повноважень місцевих загальних судів як адміністративних судів та окружних адміністративних судів, зазначимо, що відповідно до ст. 20 КАС України, якою встановлено розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів, місцевим загальним судам як адміністративним судам, окружним адміністративним судам підсудні всі адміністративні справи, крім визначених частиною першою ст. 20 Кодексу. Таким чином, робимо висновок, що, виходячи із предметної юрисдикції, визначеної у частині другій ст. 20 КАС України, а також урахуовуючи положення частини першої ст. 280 цього Кодексу, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування мають право звернутися до окружного адміністративного суду з адміністративним позовом про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань.

Оскільки у справах про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань відповідачем є не орган публічної влади, а фізична особа, їх об'єднання чи юридична особа, розглянемо, з огляду на цю особливість даної категорії справ, їх територіальну підсудність.

Позови до фізичної особи пред'являються в суд за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її проживання або перебування, якщо інше не передбачено КАС України. Позови до юридичних осіб пред'являються в суд за їхнім місцезнаходженням згідно з Єдиним дер-

жавним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, якщо інше не передбачено КАС України (ст. 26 КАС України). Територіальна підсудність справ про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань нерозривно пов'язана із стороною відповідача у адміністративному процесі даної категорії справ. За загальним правилом у адміністративних справах відповідачем є суб'єкт владних повноважень. У даній категорії справ відповідачем є громадяни України, іноземці чи особи без громадянства, громадські об'єднання, юридичні особи, які не є суб'єктами владних повноважень. У зв'язку із цим п. 4 частини четвертої ст. 46 КАС України встановлено виняток із загального правила та констатовано, що в адміністративних справах даної категорії відповідачами є фізичні чи юридичні особи.

Підсумовуючи, зазначимо, що за нормами КАС України адміністративний спір щодо здійснення права на мирні зібрання встановлює винятки, коли відповідачем у адміністративній справі є не орган публічної влади, а саме громадянин.

Саме провадження у справі за адміністративним позовом про обмеження права на мирні зібрання має свої особливості, відмінні від загальних правил здійснення провадження у адміністративних справах. Так, ст. 280 КАС України, а також § 2 глави 11 КАС України встановлені особливості провадження у справах за адміністративними позовами органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань. Згідно з положеннями частини четвертої ст. 280 КАС України позовна заява, яка надійшла пізніше ніж за 24 години до часу проведення заходів, визначених частиною першою цієї статті, залишається без розгляду. Таким чином, фактично унеможлиблюється процедура встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань, навіть якщо останнє може становити загрозу інтересам національної безпеки чи громадського порядку. Зазначеною обставиною можуть користуватися суб'єкти здійснення права на свободу мирних зібрань, аби унеможливити його обмеження, що було предметом наукових пошуків [12].

Цікавим є положення частини другої ст. 280 КАС України, про електронний документообіг, зокрема із фізичною особою, та повідомлення останньої шляхом розміщення інформації про адміністративний позов на сайті органу публічної адміністрації. Переконані, що застосування цього положення можливе за дотримання вимог абзацу 2 частини восьмої ст. 18 КАС України, коли відповідач зареєстрував офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі. Чинне зако-

нодавство України не встановлює обов'язку суб'єктові здійснення права на свободу мирних зібрань здійснювати систематичний моніторинг сайту судової влади або органу виконавчої влади чи місцевого самоврядування, які були об'єктом сповіщення, на предмет отримання інформації про можливі позови, пов'язані із встановленням обмежень здійснення права на свободу мирних зібрань.

У справах, визначених ст. 280 КАС України, щодо подання позовної заяви та про дату, час і місце розгляду справи суд негайно повідомляє відповідача та інших учасників справи шляхом направлення тексту повістки на офіційну електронну адресу, а за її відсутності – кур'єром або за відомими суду номером телефону, факсу, електронною поштою чи іншим технічним засобом зв'язку (ст. 268 КАС України). Слід зазначити, що отримання повідомлення про дату, час та місце розгляду справи із використанням поштового зв'язку нерідко призводить до того, що такі справи можуть розглядатися без участі відповідача (організатора (організаторів) зборів, мітингів, походів, демонстрацій чи інших мирних зібрань). Адже доставлення кореспонденції поштовим зв'язком становить у межах області 3 доби, а для пріоритетної – 2 доби (без урахування вихідних днів об'єктів поштового зв'язку), не враховуючи день подання поштового відправлення до пересилання в об'єкті поштового зв'язку або опускання простого листа чи поштової картки до поштової скриньки до початку останнього виймання (наказ Міністерства інфраструктури України від 28 листопада 2013 р. № 958 «Про затвердження Нормативів і нормативних строків пересилання поштових відправлень» [13]). Окрім цього, незазначення у сповіщенні суб'єкта права на здійснення мирного зібрання персональних даних фізичної особи чи даних юридичної особи – організаторів мирного зібрання, унеможливує і їх сповіщення судом про дату, час та місце розгляду справи.

Надзвичайно цікавим з огляду на забезпечення права відповідача у такій категорії адміністративних справ є положення частини другої ст. 268 КАС України, де зазначається, що учасник справи вважається повідомленим належним чином про дату, час і місце розгляду справи про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань *з моменту направлення такого повідомлення працівником суду, про що останній робить відмітку у матеріалах справи, та (або) з моменту оприлюднення судом на веб-порталі судової влади України відповідної ухвали про відкриття провадження у справі, дату, час та місце судового розгляду* (виділено мною. – М. С.). Якщо з останньою умовою можна частково погодитися, з тим застереженням, що небагато хто користується мережею

Інтернет, зокрема веб-порталом судової влади України, аби мати можливість своєчасно ознайомитися із надходженням до адміністративного суду відповідної позовної заяви, то перша умова – положення про те, що особа вважається повідомленою з моменту направлення такого повідомлення працівником суду, викликає значне занепокоєння. Не розглядається навіть питання певного часу (строку) для отримання такого повідомлення особою.

Таким чином, на нашу думку, даним положенням нівелюється право на обстоювання власних прав, свобод та інтересів у суді від порушень з боку суб'єктів владних повноважень, що, по суті, є завданням КАС України, а також нехтується право на захист у суді. Як результат, вважаємо, що прийняття такої норми є наслідком лобювання інтересів суб'єктів владних повноважень, аби останнім мати необмежену можливість впливу на здійснення права на мирні зібрання, особливо суб'єктами, які є носіями протилежних до влади поглядів. Крім того, факт відсутності особи під час судового розгляду, необізнаність останньої про такий розгляд стає підставою для перегляду судового рішення та ухвалення діаметрально протилежного рішення, зокрема й про скасування обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань. Це, у свою чергу, безпідставно переобтяжує судову гілку влади та призводить до грубих порушень процесуальних прав і свобод відповідача (фізичної або юридичної особи), підриває авторитет суду, а у подальшому призводить до порушень свободи здійснення права на мирне зібрання.

Звернемо увагу на доказування в адміністративній справі про обмеження права на мирні зібрання. Відповідно до ст. 77 КАС України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених ст. 78 КАС України. Саме така позиція викладена у частині сьомій ст. 280 КАС України, де підкреслюється, що позивач повинен обґрунтувати необхідність встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань у демократичному суспільстві та пропорційність запропонованого у позові способу обмеження.

Водночас глибоко переконані, що такими доказами можуть бути обґрунтовані висновки територіальних органів Національної поліції, Служби безпеки України, інших суб'єктів у сфері національної безпеки України. Поряд із цим дані висновки мають містити відомості про доведені факти, що вказують на існування реальної (не уявної, прогнозованої чи іншої фактично не існуючої) загрози інтересам національної безпеки та громадського порядку, а також конкретної мети – запобігання заворушенням

чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. Лише в сукупності такі висновки можуть стати підставою для обмеження здійснення права на свободу мирних зібрань.

Суд задовольняє вимоги позивача в інтересах національної безпеки та громадського порядку в разі, якщо визнає, що проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій чи інших зібрань може створити реальну небезпеку заворушень чи вчинення кримінальних правопорушень, загрозу здоров'ю населення або правам і свободам інших людей. Переконані, що застосування будь-якого обмеження у здійсненні права на свободу мирних зібрань має виходити з такого: 1) свободи здійснення права на мирні зібрання та неможливості його обмеження; 2) наявності реальної загрози інтересам національної безпеки та громадського порядку, що ґрунтуються на вмотивованих висновках, та неприпустимості будь-яких припущень таких загроз. Загрози не можуть містити передбачень, прогнозів, а лише достовірні дані, здобуті у межах та спосіб, визначені у законодавстві; 3) запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. Застосування таких запобіжних заходів чи заходів превенції мають бути обґрунтованими і доведеними, що в інший спосіб запобігти заворушенням, злочинам неможливо, як неможливо відвести загрозу здоров'ю населення або захисту прав і свобод інших людей, інакше, як шляхом обмеження здійснення права на свободу мирних зібрань.

Як можемо побачити, процесуальні норми КАС України відходять від змісту конституційних норм у частині визначення підстав для обмеження здійснення права на мирні зібрання. Адже норма ч. 9 ст. 280 КАС України відносить до таких підстав небезпеку заворушень (а точніше слід було б зазначити «масових заворушень», оскільки саме за такі дії встановлена юридична відповідальність), вчинення окремих кримінальних правопорушень (незалежно від об'єкта посягання, а відтак підставою для обмеження права на мирні зібрання може бути і загроза посягань не лише на права і свободи громадян, а й інші об'єкти правової охорони, що входить у протиріччя із конституційними нормами прямої дії). Крім цього, виходячи з таких положень КАС України, не може бути підставою для обмеження здійснення права на мирні зібрання можливість дестабілізації роботи органів влади та управління, судової гілки влади тощо, що можуть становити авторитет держави, а також інтереси національної безпеки.

Відсутність норм позитивного права, які регулювали б порядок здійснення права на мирні зібрання, викликає запитання до обґрунтованості встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зі-

брань. На даний час єдиним законодавчо визначеним аргументом для припинення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій є фактичне не інформування місцевих органів державної виконавчої влади чи місцевого самоврядування про проведення відповідного заходу (здійснення права на мирне зібрання). Решта таких підстав для встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань, як-то рішення про заборону його проведення (припинення) внаслідок порушення порядку його організації та провадження; виникнення в ході самої загрози безпеки для життя і здоров'я громадян або порушень громадського порядку, заподіяння матеріальної шкоди державному, колективному чи приватному майну, порушень правил державного руху, санітарії, є, на нашу думку, незаконними. Така підстава, як несповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування, є єдино законодавчо визначеною, решта ж – загрози інтересам національної безпеки чи громадського порядку є підставами суб'єктивними та оціночними, що визначаються зацікавленими органами та посадовими особами, які сприймаються судом на його власний розсуд. Хоча, на наше переконання, не повинні братися до відома, оскільки суперечать загально дозволеному типу правового регулювання суспільних відносин.

Однак для визнання наявності відповідних загроз інтересам національної безпеки чи громадського порядку необхідні відповідні аргументи, докази, які повинна надати відповідно до ст. 77 КАС України сторона позивача. А це все потребує часу, оскільки, як ми вже зазначали, потребує залучення й опрацювання відомостей саме уповноваженими правоохоронними органами тощо (про здійснення права на мирне зібрання суб'єкт не зобов'язаний подавати таку інформацію безпосередньо правоохоронним органам). Це зумовлює тривалу процедуру взаємовідносин органів виконавчої влади, місцевого самоврядування між собою та з правоохоронними органами, які, у свою чергу, також повинні провести ряд заходів, аби надати об'єктивну інформацію про наявність чи відсутність загроз, які можуть стати підставою для обмеження конституційного права на мирні зібрання.

Зумовлюється це й тим, що в більшості підрозділів поліції (не будемо говорити про територіальні органи поліції, оскільки постановою Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 р. № 730 «Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ» останні утворені виключно в областях) немає підрозділів із забезпечення публічної безпеки та порядку під час мирних зібрань чи масових заходів.

Ми хочемо жити в незалежній, демократичній, соціальній, право-

вій державі, де визнається і діє принцип верховенства права, а людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. А тому є неприпустимим формальний підхід до визначення реальних загроз інтересам національної безпеки чи громадського порядку, оскільки це може призвести до необгрунтованого, а відповідно – незаконного обмеження конституційного права на мирні зібрання.

В умовах правової невизначеності у регулюванні мирних зібрань судова практика тривалий час залишалася різною й суперечливою. Однак останніми роками означилася чітка тенденція нехтування суддями нормами Конституції України та ст. 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [7]. Вказаний підхід засвідчує прагнення українського народу до побудови правової держави, утвердження верховенства права, як основоположного принципу сучасної правової держави, дотримання прав і свобод людини. Разом із цим, схилиємося до того, що національне законодавство України вкрай потребує якісного законодавчого врегулювання повноважень суб'єктів публічної адміністрації, повноваження яких охоплюють завдання із забезпечення здійснення права на свободу мирних зібрань.

Перелік використаних джерел

1. *Битяк Ю. Адміністративне судочинство як форма забезпечення верховенства права і законності / Ю. Битяк // Право України. – 2011. – № 4. – С. 4–11*
2. *Бернюков А. М. Юридична реальність як онтогносеологічна форма існування права (філософсько-методологічний аналіз) : дис. ... докт. юрид. наук спец. : 12.00.12 – філософія права / А. М. Бернюков. – Львів, 2017. – 432 с.*
3. *Яворський В. Для чого потрібен закон про свободу мирних зібрань. URL: <http://khp.org/index.php?id=1367240969> (дата звернення: 25.05.2019).*
4. *Кузьменко О. Імплементация міжнародних стандартів у сфері реалізації права громадян на мирні зібрання в Україні / О. Кузьменко, Я. Григоренко // Підприємництво, господарство і право. – 2018. – № 10. – С. 166–170.*
5. *Фулей Т. І. Свобода мирних зібрань: наук.-метод. посіб. для суддів / Т. І. Фулей. – К. : Фенікс, 2014. – 112 с.*

6. *Иванов А. О. Пределы ограничения права на публичные мероприятия в Российской Федерации: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук по спец. : 12.00.02 – конституционное право; конституционный судебный процесс; муниципальное право / А. О. Иванов. – С.-Пб., 2015. – 25 с.*

7. *Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення 27.05.2019).*

8. *Шкарнега О. С. Провадження у справах щодо реалізації права на мирні зібрання: автореф. дис... канд. юрид. наук. по спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право / О. С. Шкарнега. – Одеса, 2016. – 21 с.*

9. *Адміністративне судочинство України : підручник / О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О. Н. Панченко, В. Б. Авер'янов [та ін.]; за заг. ред. О. М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.*

10. *Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>. (дата звернення: 28.05.2019).*

11. *Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>. (дата звернення: 28.05.2019).*

12. *Самбор М. А. Правові аспекти обмеження права на подання позовів суб'єктами публічної адміністрації щодо обмеження права на мирні зібрання / М. А. Самбор // Актуальні проблеми соціального права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми реалізації і захисту прав людини в світлі Загальної декларації прав людини» (до 70-річчя з дня ухвалення) 14 грудня 2018 року. – Львів : ГАЛИЧ-ПРЕС, 2019. – Вип. 8. – С. 292–296.*

13. *Про затвердження Нормативів і нормативних строків пересилання поштових відправлень: наказ Міністерства інфраструктури України від 28 листопада 2013 року № 958. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-14>. (дата звернення: 28.05.2019).*

САМБОР М. Окремі процесуальні питання встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань.

У статті досліджуються процесуальні особливості встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань під час про-

вадження у справах за позовами суб'єктів публічної адміністрації у адміністративних справах. Піддаються критичному аналізу питання інформування відповідача, а також приводи та підстави для обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань, якими є відповідні висновки правоохоронних органів, інших органів, до повноважень яких належить забезпечення національної безпеки України.

Ключові слова: право на свободу мирних зібрань, адміністративна справа, обмеження права.

САМБОР Н. Отдельные процессуальные вопросы установления ограничения реализации права на свободу мирных собраний.

В статье исследуются процессуальные особенности установления ограничения реализации права на свободу мирных собраний во время производства по делам по искам субъектов публичной администрации в административных делах. Подвергаются критическому анализу вопрос информирования ответчика, а также приводы и основания для ограничения реализации права на свободу мирных собраний, каковы соответствующие выводы правоохранительных органов, других органов, в полномочия которых входит обеспечение национальной безопасности Украины.

Ключевые слова: право на свободу мирных собраний, административное дело, ограничение права.

SAMBOR M. Separate procedural issues to establish restrictions on the exercise of the right to freedom of peaceful assembly.

The article deals with the procedural peculiarities of establishing restrictions on the exercise of the right to freedom of peaceful assembly during proceedings in cases of claims of public administration actors in administrative affairs. The focus of the study is on the problems of unification of legal terminology when exercising the right to freedom of peaceful assembly, ensuring its implementation and administrative procedures for restricting the right to freedom of peaceful assembly. The subject of the investigation is the territorial and instancial jurisdiction of this category of cases. The normative-legal material of informing the respondent in the specified category of cases is analyzed.

A position that does not conform to the Constitution of Ukraine is that a person is deemed to have been notified since the notification was made by a

court employee. The specified provisions equalize the right to defend their own rights and freedoms in court from violations by the subjects of power, which is the task of administrative legal proceedings. The opinion is that the adoption of such a norm is a consequence of lobbying the interests of the subjects of power. Such a norm provides an unlimited possibility for the influence of the subjects of power to exercise the right to peaceful assembly. The fact of absence of the defendant during the trial, ignorance of the latter on such a review becomes the basis for review of the court decision and the adoption of a diametrically opposite court decision. As a result, the judicial branch overwhelms the authorities, gross violation of the defendant's procedural rights and freedoms, undermines the authority of the court, violates the freedom to exercise the right to a peaceful assembly.

It is emphasized on the necessity of observing the rights, freedoms and interests of the defendant in such administrative cases. The authorities of executive bodies and local self-government bodies have been investigated to file applications for restrictions on the exercise of the right to freedom of peaceful assembly. Critical analysis of the reasons and grounds for limiting the exercise of the right to freedom of peaceful assembly, which are the relevant conclusions of law enforcement agencies, other bodies whose authority is to ensure the national security of Ukraine. The position that the application of any restriction on the exercise of the right to freedom of peaceful assembly should be based on the following: 1) the exercise of the right to peaceful assembly and the impossibility of limiting it; 2) the existence of a real threat to the interests of national security and public order, based on motivated conclusions, and the inadmissibility of any assumptions about such threats. Threats can not contain predictions, forecasts, but only reliable data obtained within the limits and in the manner prescribed by law; 3) prevention of disturbances or crimes, for the protection of public health or the protection of the rights and freedoms of others.

Finally, it is argued that the jurisprudence based on the principles of the rule of law, justice, adversarialism, observance of rights, freedoms and interests of the parties, provenance, guarantees the freedom to exercise the right to peaceful gatherings, and to prevent the unjustified, unjustified restriction of the right to freedom of peaceful assembly.

Key words: the right to freedom of peaceful assembly, administrative case, restriction of law.